

60-РІЧЧЯ ДОКТОРА ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК, ДИРЕКТОРА ІНСТИТУТА ФІЗИКИ ВИСОКИХ ЕНЕРГІЙ І ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ ПРОФЕСОРА АНАТОЛІЯ ДОВБНІ

60-th Anniversary of Institute of High-Energy Physics and Nuclear Physics director, Doctor of Science Professor Anatolij Dovbnya

Виповнилося 60 років видному вченому-фізику, докторові фізико-математичних наук, професору Анатолію Миколайовичу Довбні. Він народився 12 травня 1940 року в місті Краснограді на Харківщині, де пройшли його дитячі та юнацькі роки. Там же закінчив середню школу і в 1957 році поступив на Фізико-математичний факультет Харківського державного університету.

У 1962 році закінчує Ядерне відділення ХДУ і отримує призначення в Фізико-технічний інститут АН УРСР, де займався динамікою пучків.

П'ятихатки, де в той час споруджувався найбільший у світі лінійний прискорювач електронів, являв собою величезний будівельний майданчик. Невдовзі були змонтовані прискорювачі на 360 MeV та 2 GeV і в них треба було вдихнути життя, адже електронні пучки поводити себе примхливо і розсипалися по дорозі.

Анатолій Миколайович здійснював розрахунки динаміки пучків за допомогою електронно-обчислювальних машин, що на той час було дивиною. Всі виконані ним розрахунки негайно йшли в діло. Так було з накопичувачем H-100, з паралельним переносом на прискорювачі на 2 GeV, з оптимізацією роботи цього прискорювача.

Він приймав участь у розробці, проектуванні і запуску системи енергетичної компресії електронного пучка прискорювача ЛП-360 і спектрометра енергетичних втрат на ЛП 2 GeV, що дозволило підвищити енергетичну роздільну здатність в досліді по розсіянню електронів майже на порядок величини без втрати інтенсивності; розробляв програму «Луч» для дослідів по радіаційній фізиці, програму "Селектор нейтронів", зокрема, методи формування мікропучків електронів і фотонів.

З часом Ювіляр почав все більше уваги приділяти устаткуванню. Все частіше його можна було побачити не за пультом ЕОМ, а серед магнітів, клістронів, секцій, електропроводів.

В останні, самі важкі в історії інституту роки, Анатолій Миколайович очолив і прискорювач (1990) і увесь Ядерний центр (1997), перейменованій в «Інститут фізики високих енергій і ядерної фізики». Поточні справи не завадили Ювіляру вчасно захистити кандидатську (1972) та докторську (1993) дисертації і стати професором (1995).

Довбня вдало поєднує в собі риси вченого, організатора науки, інженера, бізнесмена, політичного

лідера, адміністратора і так далі. Він чи не перший зорієнтувався в нових умовах і в 1994 році організував Науково-дослідний комплекс "Ускоритель". Більше того, займався проблемами ядерної медицини та напрацювання радіоактивних ізотопів, фільтрами для атомних станцій, позитронно-електронним томографом, використанням прискорювачів в народному господарстві і навіть в ювелірній справі.

Одна з причин успіхів Довбні в його високому авторитеті в інституті. Становленню цього авторитету сприяли його працелюбність, обов'язковість, повага до кожного, високі морально-вольові якості. Не випадково в період реформ Горбачева його було обрано головою трудового колективу ННЦ ХФТІ.

Величезний авторитет Довбні серед вчених. Він є членом Науково-технічної ради об'єкту "Укриття" Черніобільської АЕС, Міжвідомчої наукової ради приладобудування, Наукової ради по прискорювачам Російської академії наук, Українського та Американського фізичних товариств, редактором серії журналу "Вопросы атомной науки и техники", очолює філію кафедри Харківського технічного університету радіоелектроніки при ННЦ ХФТІ.

Довбня успадкував козацьке здоров'я і спритність. Свого часу досяг значних успіхів у спортивному та підводному плаванні. Через усе життя проніс любов до шахів.

Побажаємо ж Анатолію Миколайовичу міцного здоров'я і подальших творчих та організаційних успіхів на благо науки, усіх нас та України.